

Po Uskoški poti

Kostanjevica na Krki je edinstveno srednjeveško mesto, ki je nastalo na umetnem otoku v meandru reke Krke – Spomladanski obisk Krakovskega gozda

Mesec ljubezni in za mnoge najlepši mesec v letu je naravnost idealen čas za odkrivanje romantičnih koticov naše države. Mi smo se odločili za obisk najmanjšega in hkrati edinega slovenskega mesta na otoku, ki ga je v zibel položila reka Krka. Vpeto med Krakovski gozd, ravnice rodovitnih polj in hribovite Gorjance, je skozi preteklost do današnjih dni navdihovalo številne pomembne ljudi in umetnike.

Ostale so bajke in povesti ter tisočeri obrabi naravne in kulturne dediščine. Že veste, katero mesto imamo v mislih? Gre za Kostanjevico na Krki, na katero čudovite razglede odstira Uskoška pot. Nanjo se lahko na organiziranem pohodu podate v soboto, 20. maja. Uskoška pot je krožna panoramska pot, ki iz Črneče vasi vodi v Črešnjevec in Oštrc, nato pa se vrača v Črnečo vas. To je tudi zgodba o

meji, ki ločuje in združuje. Pohodnike vodi po sledih Uskokov v obrobni, malo znani pokrajini, kjer se kompleksna zgodovina stika s čarobnostjo Gorjancev. Kraški reliefi poti odstirajo čudovite razglede na Kostanjevico na Krki z Galerijo Božidarja Jakca na eni strani in neukrotljive naravne predele na drugi.

V Črneči vasi se pohodniki povzpnejo v vrh zvonika Stražnega stolpa, na gozdnih grebenihokusijo plodove letnih časov in spotoma nazdravijo s frankinjo ali cvičkom, zaščitnim znakoma tega območja. Pot je lahka, dolga sedem kilometrov, primerna tudi za otroke in starejše, najbolj pa za raziskovalce neuhojenih poti, iskalce miru in ozaveščene popotnike, ki želijo spoznati vzroke in posledice selitev v preteklosti in sedanjosti skozi zgodbe obmejnih vasi. Izzivi meje so vselej aktualni in sprehod omogoča, da o njih izve-

Pa še besedica ali dve o Uskokih: to je skupno ime za etnično in kulturno raznolike skupine habsburških najemniških vojakov iz območij Cetinja, celinske Dalmacije, Hercegovine, Like in Senja, ki so v 16. stoletju poslili Žumberak v okviru varovanja Vojne krajine pred osmansko vojsko. Uskoki naj bi leta 1736 napadli kostanjeviško cisterco, ubili dva meniha in pokradli nekaj zlata in denarja. Ta dogodek je ovekovečen na freski nad vhodom v Galerijo Božidarja Jakca, ki prikazuje Brezmadežno, ki v rokah drži glavo obglavljenega Uskoka. Ob freski na napad ter splošno razmerje do Uskokov opominja napis: »Glejte vrata nebeška, skozi katera ne bodo stopili ne tatovi, ne Vlahi /Uskoki/ in ne razbojniki, ampak samo pravični.«

Majhno mesto za velika doživetja

Kostanjevica na Krki je edinstveno srednjeveško mesto, ki je nastalo na umetnem otoku

v meandru reke Krke. Nastanek naselbine je tesno povezan s koroško dinastijo Speinheimov, ki so v začetku 12. stoletja pridobili obsežna ozemlja ob spodnjem toku reke Krke, na meji med nemško državo in ogrskim kraljestvom, ter zgradili za obrambo svojih posestev trdnjavo Kostanjevica.

»Prvotno nemško ime Landestrost – zaupanje, vera, pogum dežele – govori, da je imela Kostanjevica s kovnico denarja in novoustanovljenim samostanom v neposredni bližini pomemben politični, gospodarski in verski položaj v okviru teritorija Speinheimov. Velik pomen je imela tudi istoimenska naselbina, ki se na novcih iz časa okoli leta 1215 navaja kot mesto, čeprav so mestne pravice v listinah prvič razvidne leta 1252. Konec srednjega veka, ko je mesto že izgubljalo pomen, se je zanj uveljavilo novo nemško ime Landstrass, slovensko ime Kostanjevica pa prvič zasledimo leta 1615,« povesta **Anita Pajtler** in **Maša Zagorc** iz Galerije Božidar Jakac – Turistično informacijskega centra Kostanjevica na Krki.

Osnovna urbanistična ureditev z dvema vzporednima ulicama, Ulico talcev in Oražnovo ulico, imenovanima tudi Veliki in Mali plac, po njunih besedah verjetno ni srednjeveška. Glavna dostopa v mesto sta bila tako kot danes preko dveh mostov, na južni in severni strani, le da sta tedaj mostova bila dvižna. »Kostanjevica je bila vseskozi edino mesto na Slovenskem, ki ni bilo obdano z obzidjem in se je glede svoje obrambe moralo zanašati le na lego na otoku,« še poudarita.

Med sprehodom po mestu si lahko ogledate zunanjšino Ministerialnega dvorca, cerkve sv. Miklavža in sv. Jakoba, Gorjupove in

Galerija Božidar Jakac v nekdanjem cistercijskem samostanu

Oražnove hiše, lesene mostove, reko Krko in največji sodobni stenski mozaik v Sloveniji na zunanji južni steni Osnovne šole Jožeta Gorjupa. Če boste pri osnovni šoli zavili desno, vas bo pot pripeljala do Kostanjeviške jame. V njej so značilne sigaste apnenčaste tvorbe, dolga pa je več kot dva kilometra. Za turistične ogleda je namenjenih 300 metrov najatraktivnejših delov jame s stalno temperaturo 12 stopinj Celzija.

Po ogledu jame se po isti poti odpravite nazaj in zavijte levo čez lesen mostiček. Pozdravil vas bo nekdanji cistercijski samostan iz leta 1234, kjer je Galerija Božidar Jakac. Ustanovljena je bila leta 1974 in je ena izmed največjih slovenskih galerij po površini razstavnih prostorov, razstavljenem gradivu in likovnem fondu. Tu se danes s stalnimi zbirkami predstavljajo slovenski umetniki Božidar Jakac, brata France in Tone Kralj, Jože Gorjup, France Gorše, Zoran Didek, Janez Boljka, Nande Vidmar in Bogdan Borčič.

Tu si lahko ogledate še Pletersko zbirko starih mojstrov, ki je last bližnje Kartuzije Pleterje, in Cvičkovo klet, kjer je ob predhodni najavi

možna degustacija vin ob spremljavi lokalne slane pogače Cop na lop. Vrtove samostanskega kompleksa zaznamuje več kot sto skulptur, ki od leta 1961 nastajajo v okviru mednarodnega simpozija kiparjev Forma viva, ki je najstarejši mednarodni kiparski simpozij na svetu.

V Krakovski gozd po Ressleru poti

Za ljubitelje narave sogovornici priporočata spomladanski obisk Krakovskega gozda, največjega nižinskega poplavnega gozda v Sloveniji. Njegov osrednji del je zavarovan s stoletnimi, skoraj do neba segajočimi hrasati dobi, belim gabrom in črno jelšo. Je eno najpomembnejših slovenskih mokrišč, v njegovem osrednjem delu pa je na dobrih 40 hektarjih kot naravni rezervat zavarovan sekundarni pragozd.

Krakovski gozd je umeščen na seznam mednarodno pomembnih območij za ptice, v katerem so ptičeslovci popisali kar 112 vrst ptic. Ob robu južnega dela Krakovskega gozda poteka pohodniška Resslerova pot, imenovana po gozdarju in izumitelju ladijskega vijaka Josefu Ressleru, ki je novo tehnično napravo preizkušal na Krki, ko je bil zaposlen kot gozdarski inženir v Kartuziji Pleterje. Na obrobju Krakovskega gozda raste Cvelbarjev hrast, drugi najdebelejši hrast vrste dob v Sloveniji.

Kolesarji in pohodniki bodo uživali na raznih kolesarskih poteh in pešpoteh, ki se vijejo po Gorjancih in vinorodnem okolišju, v toplejših mesecih pa lahko zaveslate po dolenski lepotici s tradicionalnim lesenim čolnom, s katerim v pol ure obkrožite otok. Drznejšim priporočajo sup ali kanu in poleti še skok v reko Krko. Pa srečno!

Katja Željan

Kostanjevica na Krki